

ingen Grund for de private Forslagsstillere til at blande sig ind deri. Men naar man har Betæneligheder ved dette, fordi det er det vanskeligste, maa Betænelighederne blive endnu meget større, hvis man siger som det ærede Medlem: Lad os vente, til vi kunne faa Spørgsmaalet om Ed for Retten, altsaa Vidneed og Partsed, afgjort paa en tilfredsstillende Maade. Det ærede Medlem maa dog vide, at Spørgsmaalet, hvad Vidneed og Partsed angaar, er ulige vanskeligere end dette, og hvor kan han tro, at det vil være muligt at opnaa Enighed om den samme Formular for Løfteed som for Vidneed og Partsed. Det forekommer mig, at en saadan Tro hviler ganske paa Mangel paa Forstaelse af disse Forholds Vanskelighed. Det kan der ikke være Tale om, mener jeg, i en lang Fremtid her i Landet. Og hvis man altsaa vil sige: Vi skulle have det samme for Løfteed som for Vidne- og Partsed, bliver det i hvert Fald ikke den samme Edsform for alle. Men det forekommer mig, at har denne Sag nogen Vanskelighed, skal man ikke øge den ved at knytte Sagen sammen med noget, der er endnu ulige vanskeligere.

Jeg vil sige, jeg forbavses over, at det ærede Medlem ikke har et varmt og inderligt Ønske om at faa denne Sag fremmet. Den kan nemlig ses fra to Sider. Dels er det et Krav fra Religionsfrihedens Side, der her føres frem. Naar man i Grundloven har indført Religionsfrihed og forlanger, at der ikke skal knyttes religiøse Betingelser til borgerlige og politiske Rettigheder, er det klart, at man tager med den ene Haand, hvad man giver med den anden, dersom man siger: Vi knytte ingen religiøse Betingelser for, at du skal blive Rigsdagsmand, men du skal aflægge Ed ved Guds Navn. Er du saa en letsindig Mand, som ikke bryder dig om, enten det betyder noget eller ikke, kan du altid passere den Skranke, men er du en samvittighedsfuld Mand, kan det være en Skranke for dig, dersom det ikke svarer til din religiøse Forestilling. Det Krav, der her føres frem, er et Religionsfrihedskrav, og enhver, der ved, hvad Religionsfrihed er, og sympatiserer dermed — og det tror jeg ogsaa, det ærede Medlem gør —, maa have Sympati for dette Lovforslag. Men det er ogsaa et Krav fra deres Side, der have religiøs Følelse. For dem maa det være forargeligt at se den Leg med Ed, som følger af, at man paatvinger Fritænkere at aflægge denne Konfessionsed. Nu er Forholdet det, at enhver har Adgang til Rigsdagen og til de allerfleste Embeder uden

Hensyn til, om han har Tro paa Gud eller ikke. Uden Hensyn til, om han offentlig vedkender sig, at han ikke tror paa Gud, forlanger man, at han skal aflægge Ed ved Guds Navn. Dette er religiøst forargeligt, det maa det ærede Medlem kunne indse, og det forbavser mig derfor, at han vil lægge Hindringer i Vejen for et Lovforslag som dette.

Det ærede Medlem talte om, at det i Landstinget var udtalt, at det gjaldt om, hvorvidt man kunde løsrive Eden fra dens religiøse Baggrund. Saa vidt jeg forstod Indvendingerne i Landstinget, gik de Tvivl, der bleve rejste — der blev ikke udtalt noget bestemt — ud paa dette, om man kunde tale om Ed, uden naar der var Paakaldelse af Guds Navn. Det var det, man mente ifølge Lovsproget forstodes ved Ed. Ja, Lovsproget har jo den Gang, man ikke havde Religionsfrihed, knyttet Eden til Forestillingen om Paakaldelse af Guds Navn. Nu have vi Religionsfrihed, og vi have i den samme Grundlov, som har givet Religionsfriheden, Ed paabudt som almindelig Borgerpligt. Deraf følger med uomtvistelig Nødvendighed, at Grundloven maa forudsætte, at Ed kan aflægges af alle Borgere, uden at der dertil nødvendigt knyttes en Paakaldelse af Guds Navn. Og dette, der saaledes maa være Forudsætningen for den danske Grundlov, er ogsaa det ny Testamentes Sprogbrug. Det ærede Medlem kender Bjergprædikenen og ved, at der der tales om Ed ved Himlen og Ed ved Jorden og Ed ved Jerusalem, og der paakaldes ikke Guds Navn. Men, siger det ærede Medlem: det er ikke Guds Navn, der maa underforstaas ved hver Ed, det er en vis religiøs Baggrund. Jeg vil dertil sige, at for ethvert religiøst Menneske har enhver Ed religiøs Baggrund, og det er ganske sikkert, at den, der siger: Jeg sværger paa Ære og Samvittighed, han sværger, hvis Samvittigheden er Guds Stemme i hans Bryst, ved sin Gud. Men det er Forskellen mellem dette og den gamle Form, at den, for hvem Samvittigheden ikke er Guds Stemme i hans Bryst, ogsaa kan aflægge denne Ed. Ogsaa den har religiøs Baggrund, hvor religiøs Baggrund er til Stede i den sværgende Sjæl. Religiøs Baggrund er et saa abstrakt Begreb, at man kan sige, at den findes hos ethvert Menneske, thi den forudsætter ikke en Bekendelse. Det maa imidlertid være Grundlovens Forudsætning, at der kan finde Ed Sted uden Bekendelse af Gud. Det er ogsaa det ny Testamentes Forudsætning.